

Epidermolysis bullosa

In de maand juni werd een bijzondere bevinding gemeld vanuit de pathologiezaal. Opmerkelijk was dat bij een ingezonden Blue du Maine lam van twee maanden ontschoening was opgetreden en meerdere ulcera voorkwamen op de kop, in de mondholte, ter hoogte van de carpus en tarsus en de maagwand. Dit beeld is zeer typisch voor epidermolysis bullosa of dystrophic derma bullosa, een aangeboren genetische afwijking waarbij de opperhuid niet stevig

verankerd is aan de lederhuid en waarbij geringe wrijving leidt tot loslating tussen opperhuid en lederhuid. Er bestaan verschillende typen van deze aandoening; in de meeste gevallen is de aandoening erfelijk. Deze aandoening is beschreven bij meerdere diersoorten, maar kan ook bij mensen voorkomen. Bij enkele schapenrassen als de Corriedale en Suffolk is de aandoening beschreven, maar de aandoening is nog niet eerder beschreven bij Blue du Maine schapen.

Behandeling melkziekte niet zonder risico

Door middel van pathologisch onderzoek is bij een schaap een ernstige dilatoire cardiomyopathie gediagnosticeerd. Daarnaast was sprake van mineralisatie in het myocard, uitgebreide mineralisatie in de aorta, in de longen en de nieren. In deze mineralisaties zijn calciumzouten aangetoond. Mineralisatie van weke delen is beschreven in het kader van hypervitaminose D, hypercalcemie of na opname van 'calcinogene' planten zoals *Trisetum flavescens* (goudhaver) en enkele planten uit de nachtschadefamilie. Bij navraag bleek dit schaap, na vertoning van

vage klachten postpartum, meerdere malen te zijn behandeld met vitamine D en een calciumpreparaat.

In het verleden is het overmatig gebruik van vitamine D al eens eerder vastgesteld bij opgroeiende schapenlammeren, leidend tot eenzelfde pathologisch beeld. Vitaminepreparaten voor herkauwers zijn vrij verkrijgbaar en de beleving heerst dat het vaak geen kwaad kan. GD adviseert deze behandelingen enkel in te zetten wanneer daar aanleiding toe is en in overleg met een dierenarts.

Acute tubulonefrose bij Zwartbleschaap

In juni is een Zwartbles schaap van enkele maanden oud aangeboden voor pathologisch onderzoek nadat het dier acuut neurologische verschijnselen had vertoond en onvoldoende had gereageerd op behandeling. Uit het sectiebeeld bleek sprake te zijn van een ernstige acute tubulonefrose als gevolg van neergeslagen kristallen in de niertubuli. Bij Zwartbles schapen is een erfelijke nier-aandoening bekend waardoor calciumoxalaten

neerslaan in de nieren. De afwijking kan zowel bij jonge als oudere dieren voorkomen en is recessief overerfbaar. Er is geen therapie mogelijk voor deze aandoening.

GD adviseert om in geval van huid-aandoeningen aanvullend onderzoek te laten doen door de dierenarts in de vorm van parasitair onderzoek of onderzoek van de huid middels een biopt.

Via VeekijkerNieuws houden wij u elk kwartaal op de hoogte van nieuws uit de monitoring van diergezondheid bij kleine herkauwers. Mocht er tussen-door iets belangrijks spelen dan sturen wij u daarover een e-mail. Wilt u op de hoogte blijven van actueel nieuws over diergezondheid? Meld u dan aan voor onze nieuwsbrieven, waaronder het Veekijkernieuws, via www.gddiergezondheid.nl/email

Aanmelden sectiemateriaal

U kunt dieren bij GD 24 uur per dag, 7 dagen per week aanmelden voor pathologisch onderzoek. Dit kan via www.gddiergezondheid.nl/ ophaaldienst of via **0900-2020012**. Wij halen dieren die 's avonds voor 22.00 uur zijn aangemeld de eerstvolgende werkdag op. Belt u 's ochtends? Dan bekijkt de planner of de opdracht nog in de route past. Het is voor een optimaal onderzoek van belang een goede en volledige anamnese toe te voegen, vers materiaal in te sturen (koelen in warme tijden) en een dier te selecteren dat een goede representant is van het probleem waar u een antwoord op wilt hebben.

Osteomyelitis bij opfoklammeren geitenbedrijf

Tijdens een bedrijfsbezoek op een melkgeitenbedrijf werd opgemerkt dat meerdere lammeren van enkele maanden oud een stijve gang vertoonden. Behandeling met antibiotica had niet tot verbetering geleid. Besloten is om enkele dieren in te sturen voor pathologisch onderzoek. Op sectie bleek in alle gevallen sprake te zijn ernstige afwijkingen in de botopbouw in de zin van osteochondrose en osteomyelitis. Bacteriologisch onderzoek heeft niet geleid tot het aantonen van een verantwoordelijk agens. Leverkoperwaarden waren verhoogd.

Sinds 2018 heeft GD op zowel melkgeiten- als melkschapenbedrijven dergelijke afwijkingen bij jonge dieren vastgesteld. Gedacht wordt dat stressfactoren zoals onthoornen, veranderingen van rantsoen, het uitvoeren van meerdere vaccinaties en dierverplaatsingen een rol spelen in de ontwikkeling. Daarnaast hebben verhoogde leverkoperwaarden een negatieve invloed op de weerstand. Koper is ook een belangrijke component voor de regulatie van botopbouw.

Bel de Veekijker

Op werkdagen kunt u rechtstreeks contact opnemen met de Veekijker: **0900 - 710 00 00**. Via het keuzemenu kiest u de diersoort waar u informatie over wilt hebben. Het team Kleine Herkauwers is bereikbaar van 15.00-17.00 uur.

vlnr: Piet Vellema, Karianne Peterson, René van den Brom en Eveline Dijkstra

Eenzijdige kreupelheid na behandeling met Draxxin®

Eind juli is de Veekijker benaderd in verband met onbegrepen kreupelheid bij geitenlammeren. Het betrof een koppel van vijf lammeren van ongeveer vier maanden oud die na een behandeling voor coccidiose en een injectie met Draxxin® neurologische ataxie lieten zien van een achterpoot.

Op basis van anamnese en klinische verschijnselen is deze kreupelheid waarschijnlijk het gevolg van een intramusculaire injectie met Draxxin® in de bilspier waarbij mogelijk de omgeving van de *Nervus ischiadicus* is betrokken.

Vorig jaar juli is eenzelfde beeld gezien bij schapenlammeren die ook behandeld waren met Draxxin®. Destijds zijn alle lammeren restloos hersteld.

GD adviseert om voorafgaand aan het gebruik van dit antibioticum een dierenarts te raadplegen over de manier van toedienen.

Diergezondheidsbarometer Kleine Herkauwers

Ziekte/aandoening/ gezondheidskenmerk	Korte omschrijving	Categorie	Rustig ¹	Verhoogde aandacht ²	Nader onderzoek ³
Artikel 2.1.a en 2.1.b Aanwijzing dierziekten Regeling Diergezondheid / Uitvoeringsverordening (EU) 2018/1882 van Animal Health Law (EU) 2016 /429 (Categorie A- ziekte)					
Besmettelijke pleuropneumonie bij geiten	Nog nooit in NL.	A+D+E	*		
Mond-en-klauwzeer	Geen MKZ in Nederland sinds 2001.	A+D+E	*		
Infectie met het virus van de pest bij kleine herkauwers („peste des petits ruminants“ (PPR))	Nog nooit in NL.	A+D+E	*		
Infectie met Rift Valley koorts virus	Nog nooit in NL.	A+D+E	*		
Schapenpokken en geitenpokken	Nog nooit in NL.	A+D+E	*		
Artikel 2.1.a en 2.1.b Aanwijzing dierziekten Regeling Diergezondheid / Uitvoeringsverordening (EU) 2018/1882 van Animal Health Law (EU) 2016/429 (Categorie B t/m E)					
Infectie met <i>Brucella abortus</i> , <i>B. melitensis</i>	GD heeft in 2020 veel gecommuniceerd om bedrijven te motiveren om monsters in te sturen voor de monitoring op <i>Brucella melitensis</i> en heeft benodigde aantal gehaald.	B+D+E	*		
Infectie met het rabiësvirus	Zeer zelden vastgesteld bij vleermuizen.	B+D+E	*		
Infectie met het bluetonguevirus (serotypen 1-27)	Sinds 2012 is Nederland officieel BT-vrij. In Europa meerdere haarden van BT. BTV-8 onder andere in Duitsland, Luxemburg en België. Veel uitbraken van BTV-4 rond Middellandse Zee.	C+D+E	*		
Epididymitis bij schapen (<i>Brucella ovis</i>)	Onderzoek van rammen in kader van export.	D+E	*		
Infectie met <i>Mycobacterium tuberculosis</i> - complex (<i>M. bovis</i> , <i>M. caprae</i> , <i>M. tuberculosis</i>)	Sinds 1999 is Nederland officieel tuberculose vrij.	D+E	*		
Miltvuur	Laatst gemelde uitbraak in 1993 bij runderen. Sindsdien geen besmettingen vastgesteld	D+E	*		
Paratuberculosis	Regelmatig gevallen vooral bij melkgeiten en een enkele keer bij schapen.	E	*		
<i>Coxiella burnetii</i> - Q-koorts	In 2016 is het laatste melkgeitenbedrijf vrij verklaard van een infectie met <i>Coxiella burnetii</i> .	E	*		
Echinococrose	In de afgelopen jaren geen bevestigde gevallen.		*		
Trichinellose	Geen gevallen van trichinellose bij schapen of geiten bekend		*		

Ziekte/aandoening/ gezondheidskenmerk	Korte omschrijving	Categorie	Rustig ¹	Verhoogde aandacht ²	Nader onderzoek ³
Artikel 2.1.c Aanwijzing dierziekten 'Regeling Diergezondheid' van Wet Dieren					
Overdraagbare TSE's (scrapie, BSE)	Bijna geen gevallen meer bij schapen in de afgelopen tien jaar. Bij de jaarlijkse steekproef bleken alle onderzochte rammen te beschikken over het gewenste genotype. Bij geiten eerste geval van scrapie in 2000 en het laatste geval in 2001.		*		
Artikel 3a.1 Melding zoönosen 'Regeling Houders van Dieren' van Wet Dieren					
Campylobacteriose	Enkele gevallen per jaar.		*		
Leptospirose	Al jaren geen gevallen bij schapen en geiten.		*		
Listeriose	Encefalitis door <i>Listeria monocytogenes</i> komt regelmatig voor bij schapen maar vooral bij melkgeiten. Onbekend is hoe lang uitscheiding van listeria-bacteriën in melk plaatsvindt. Zowel <i>L. monocytogenes</i> als <i>L. ivanovii</i> kunnen abortus veroorzaken bij schapen en geiten.		*		*Nader onderzoek naar de bij mens en dier gevonden types is gewenst.
Salmonellose	Sinds 2016 op meerdere bedrijven recidiverende en massale sterfte bij lammeren op melkgeitenbedrijven veroorzaakt door een multiresistente <i>S. Typhimurium</i> . Ook meerdere ziektegevallen bij mensen veroorzaakt door hetzelfde MLVA-type van de bacterie. Bron van infectie is onbekend; ook is niet bekend waar bacterie zich schuil houdt buiten aflamseizoen. <i>Salmonella</i> spp. in meerdere inzendingen van abortus op schapenbedrijven aangetoond en na typering bleek het te gaan om <i>S. diarizonae</i> .		*		* Nader onderzoek bij melkgeiten loopt
Yersiniose	Enkele gevallen per jaar. In 2020 op een drietal geitenbedrijven aangetoond als oorzaak van diarree en sterfte.		*		
Toxoplasmose	Enkele bevestigde gevallen per jaar; seroprevalentie is hoog bij schapen en geiten.		*		
Overige OIE lijst ziekten					
<i>Chlamydia abortus</i> – enzoötische abortus	Bij geiten en schapen al jaren één van de belangrijkste oorzaken van abortus.		*		
Caprine arthritis encephalitis-CAE	Veel voorkomende aandoening waarvan het veroorzakende virus zich op grote en kleine bedrijven soms anders gedraagt.		*		
Zwoegerziekte (maedi/visna)	Belangrijk(st)e infectieuze aandoening op grote bedrijven.		*		
<i>Francisella tularensis</i> -tularemie	Sinds 2011 regelmatig besmette hazen en enkele humane tularemie patiënten in Nederland.		*		
<i>Mycoplasma agalactiae</i>	Geen gevallen in Nederland bekend.		*		
Nairobi sheep disease	Nog nooit in NL		*		
Heartwater (<i>Ehrlichia ruminantium</i>)	Nog nooit in NL		*		
Infecties met <i>Bunyaviridae</i> (anders dan Rift Valley koorts virus en Crimean-Congo haemorrhagic Fever)	Sinds 2012 jaarlijks besmettingen met het SBV, met aangeboren afwijkingen van lammeren tot gevolg.			*	

Vervolg tabel

Ziekte/aandoening/ gezondheidskenmerk	Korte omschrijving	Categorie	Rustig ¹	Verhoogde attentie ²	Nader onderzoek ³
Uit monitoring					
Koperintoxicatie	Op schapen- en geitenbedrijven wordt met regelmaat koperintoxicatie vastgesteld middels pathologisch onderzoek. Het is niet altijd eenvoudig om de bron van deze overmaat te vinden.			*	
Kopergebrek	Jaarlijks op meerdere bedrijven vastgesteld. Met name in de hobbymatige sfeer is het voeren van voldoende koper een uitdaging.			*	
Caseous lymfadenitis (CL)	Uitbraak van CL in koppel Schoonebekers en Drentse Heideschappen. Door frequente dierbewegingen is de infectie waarschijnlijk niet beperkt gebleven tot dit koppel.			*	
Osteomyelitis	Osteomyelitis als oorzaak van ernstige kreupelheid bij jonge geitenlammeren.				

¹ Rustig: geen actie vereist of actie leidt naar verwachting niet tot een duidelijke verbetering

² Verhoogde attentie: attentering op een bijzonderheid.

³ Nader onderzoek: nader onderzoek is lopend of gewenst.

Monitoring Diergezondheid

Royal GD voert sinds 2002 de diergezondheidsmonitoring in Nederland uit in nauwe samenwerking met onder andere de diersectoren, het bedrijfsleven, het ministerie van LNV, dierenartsen en veehouders. De informatie die in de monitoring wordt gebruikt, wordt op verschillende manieren verzameld waarbij het initiatief gedeeltelijk bij dierenartsen en veehouders en gedeeltelijk bij GD ligt. De informatie wordt integraal geïnterpreteerd om de doelstellingen van de monitoring, het snel signaleren van diergezondheidsproblemen enerzijds en het volgen van trends en ontwikkelingen anderzijds, te bereiken. Samen werken we aan diergezondheid in belang van dier, dierhouder en samenleving.